

סקירה כללית

הידרדרות מדאיגה במצב בעזה

גם החודש מתמקד גיליון "המעקב ההומניטרי" במצב המידרדר ברצועת עזה. בינואר, החלטתה של ישראל להקפיא את העברת כספי המסים שהיא גובה עבור הרשות הפלסטינית, בתגובה על הפנייה הפלסטינית להצטרף לבית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג, החריפה עוד יותר את המשבר הכלכלי הממושך בעזה. כתוצאה מכך קיבלו כ-780 אלף עובדי ציבור המועסקים על ידי הרשות הפלסטינית רק חלק ממשכורות דצמבר 2014 שלהם, ואילו גורלן של משכורות ינואר 2015 עדיין לוט בערפל.

תוכן העניינים

הושקה תוכנית המענה האסטרטגי לשנת 2015 3

דאגה לנוכח ההידרדרות בכיטחון התזונתי ובאיכות השירותים ברצועת עזה..... 4

עזה: היעדר רישום מקיף והכנת פרופיל של עקורים משיכים לכגוע במאמצים לתת מענה למצוקתם..... 9

נפגעים, הצפות ועקירה נוספת ברצועת עזה בשל מזג האוויר החורפי 13

יוזמות מתמשכות למיצוי דין בגין הפרות לכאורה במהלך מעשי האיבה בעזה..... 14

הגדה המערבית: המספר המתועד הגדול ביותר מאז 2005 של עצי ונטעי זית שהושחתו על ידי מתנחלים בתקרית אחת..... 16

עובדה זו מחריפה את הבעיה המתמשכת של 40 אלף עובדי ציבור ואנשי כיטחון נוספים שגויסו על ידי רשויות חמאס ולא קיבלו משכורות מאז אפריל 2014, מלבד תשלום הומניטרי חד-פעמי בספטמבר 2014.

דגשים מרכזיים

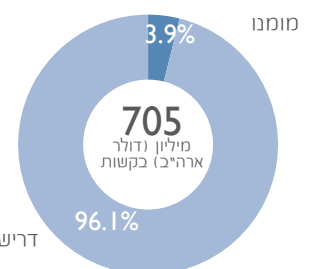
- כל עובדי הציבור ברצועת עזה נפגעו מאי-תשלום משכורות, שפגע עוד יותר בשירותים ובמקורות המחיה.
- סיוע במזומן לכ-100 אלף עקורים פנימיים בעזה הוקפא משום שהמימון שתורמים התחייבו לתת איננו זמין.
- על פי דיווחים, בחודש ינואר השחיתו מתנחלים מספר שיא של עצי ונטעי זית.

נתונים לחודש ינואר

2	אזרחים פלסטינים (כתוצאה ישירה מסכסוך)	שנהרגו
122	אזרחים פלסטינים (כתוצאה ישירה מסכסוך)	שנפצעו
81	מבנים שנהרסו בגדה המערבית	
117	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית	

תוכנית התגובה האסטרטגית 2014

705	מיליון (דולר ארה"ב) בקשות
3.9%	מומנו

דרישות שלא נענו

משבר המשכורות המתמשך, יחד עם שיעור אבטלה שהוא מהגבוהים בעולם (כמעט 45%) פגעו עוד יותר בכיטחון התזונתי של האוכלוסייה, ונודעה להם השפעה שלילית ישירה על מתן שירותים בסיסיים, לרבות בריאות, מים ותברואה, וכן מעני חירום.

את תסכולה של האוכלוסייה בעזה מגבירה האיטיות שבה מתבצע תשלום הכספים שהמדינות החברות התחייבו בכנס קהיר, באוקטובר 2014, לתת למען שיקום עזה, גורם הפוגע פגיעה חמורה ביכולתם של גורמים הומניטריים וגורמי פיתוח לטפל בעומס העבודה העצום בתחומי ההתאוששות והשיקום. במיוחד נפגעו מכך כ-100 אלף בני האדם שנותרו עקורים בעקבות מעשי האיבה ביולי-אוגוסט. ב-27 בינואר הקפיאה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) את תוכנית הסיוע במזומן לעזרה עצמית עבור משפחות פליטים, וגם התוכנית לאוכלוסייה שאיננה פליטים בעזה, שמנהלת תוכנית הפיתוח של האו"ם, נפגעה באופן דומה בשל מחסור חריף במימון.

בתדרוך האחרון שלו במועצת הביטחון הזהיר תת-מזכ"ל האו"ם לעניינים מדיניים כי המצב בעזה הופך "מדאיג יותר ויותר", וכי "שילוב של הכשל לתקן את סוגיות המשילות והביטחון המתמידות והקצב איטי של השיקום יצרו סביבה הנעשית רעילה במידה גדלה והולכת".

על מנת לטפל בצרכים ההומניטריים הקריטיים ביותר של 1.6 מיליון פלסטינים חלשים וכגיעים, השיק ארגון הגג של גופי הסיוע בשטח הפלסטיני הכבוש, יחד עם ממשלת פלסטין, ב-12 בפברואר את תוכנית המענה האסטרטגי שלו לשנת 2015. התוכנית מבקשת לגייס 705 מיליון דולר למימון התערבויות הומניטריות ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש, ש-75% מהם מיועדים למיזמים ברצועת עזה.

גם אם ימומנו ויושמו במלואן, לא די בהתערבויות אלו לכדן לעצור את ההידרדרות המתמשכת בעזה, או למנוע סבב אלימות חדש. לשם כך יידרשו אמצעים משמעותיים יותר, לרבות הסרת המצור הישראלי; ייצוב ממשלת ההסכמה הלאומית הפלסטינית ופיתרון משבר המשכורות; תשלום של הכספים שהובטחו לשיקום עזה; חיזוק הפסקת האש; ופתיחתו מחדש של מעבר רפיח עם מצרים.

משבר המשכורות המתמשך, יחד עם שיעור אבטלה שהוא מהגבוהים בעולם (כמעט 45%) פגעו עוד יותר בכיטחון התזונתי של האוכלוסייה.

הושקה תוכנית המענה האסטרטגי לשנת 2015

1.6 מיליון פלסטינים פגיעים וחלשים מיועדים למתן סיוע

PLANNING FIGURES FOR DEC '15

 1.9 million
people in need of assistance

1.3 million in the Gaza Strip **0.6 million** in the West Bank

 1.6 million
people targeted

 705 million
US\$ required for Jan-Dec 2015

 207 projects
presented by 77 organizations
(25 NNGOs, 39 INGOs & 13 UN agencies)

תוכנית המענה האסטרטגי לשנת 2015 מייצגת את התוכנית המתואמת של הקהילה ההומניטרית למתן מענה לצרכים ההומניטריים הדחופים ביותר בשטח הפלסטיני הכבוש. לאחר השקתה העולמית בניבנה בדצמבר 2014, ב-12 בפברואר השיקו סגן ראש ממשלת מדינת פלסטין והמתאם ההומניטרי את תוכנית המענה האסטרטגית באופן מקומי (ברמאללה), והציגו אותה בפני דיפלומטים, אמצעי התקשורת, סוכנויות אוי"ם וארגונים מקומיים ובינלאומיים לא ממשלתיים.

השנה מציגה התוכנית אסטרטגיה שתוקצבה ב-705 מיליון דולר ליישומם של 207 מיזמים על ידי 77 ארגונים, לרבות 64 ארגונים מקומיים ובינלאומיים לא ממשלתיים ו-13 סוכנויות אוי"ם. התוכנית, מהגדולות ביותר שהושקו עבוד השטח הפלסטיני הכבוש מאז גיבושה של התוכנית הראשונה ב-2003, מבקשת לגייס מימון בהיקף גדול יותר ב-80% לעומת הפנייה שהושקה במקור עבור שנת 2014, לפני שהיקף הצרכים הורחב כתוצאה מהסכסוך בעזה ביולי-אוגוסט. יותר מ-75% מדרישות המיזמים ב-2015 נוגעות לעזה.

באמצעות מיזמים אלה של תוכנית המענה האסטרטגית מבקשים גורמים הומניטריים לעזור ל-1.6 מיליון מהפלסטינים החלשים והפגיעים ביותר, ש-1.3 מיליון מהם חיים ברצועת עזה, ו-0.3 מיליון בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית.

מטרות התוכנית כוללות:

- שיפור הגנה באמצעות קידום כיבודם של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי, פעולה למען מיצוי דין, וכן מניעת הפרות וריכוך פגיעתן;
- מתן מענה לצרכים מיידיים בעקבות זעזועים והגברת חוסנם של המצויים בסיכון לעקירה בכפייה;
- מתן מענה לחוסר ביטחון תזונתי וקידום מקורות מחיה עמידים;
- וידוא שלבני אדם תהיה גישה לשירותים בסיסיים;

FUNDING REQUIREMENTS TO DEC 2015

Cluster	Requirements	Requirements priority	Est. people in need	Est. people targeted
 Education	\$20m	20%	0.76m people	55%
 Health & Nutrition	\$21m	33%	1.6m people	100%
 Coordination	\$23m	1%	1.9m people	100%
 WASH	\$39m	49%	1.4m people	36%
 Protection	\$52m	48%	1.65m people	88%
 Shelter & NFIs	\$225m	75%	0.5m people	60%
 Food Security	\$324m	18%	1.9m people	84%

- הגברת יכולתם של בעלי עניין מקומיים להתכונן למקרי חירום ולתת להם מענה;
- הבטחת פיתרונות זמניים לעקורים ולאנשים הפגיעים לעקירה (מחודשת) בעזה, במקביל לחתירה לפיתרון בר-קיימא.

על מנת לצפות בסקירה אינטראקטיבית של תוכנית המענה האסטרטגי, להוריד את המסמך השלם ואת דפי הנתונים הנלווים אליו, או לצפות בקליפ הווידאו של תוכנית המענה האסטרטגי המדגיש חששות הומניטריים מרכזיים, לחצו על הקישור שלהלן (אנגלית): <http://www.ochaopt.org/srp2015>

כמעט 80% מהמימון המבוקש מיועד לספק מחסה, פריטים שאינם מזון וסיוע במזון לפלסטינים פגיעים. בנוסף על כך, תוכנית המענה

האסטרטגי ממשיכה להתאפיין במיקוד בולט בתחום ההגנה, למשל במניעה ומתן מענה למעצרים, הריסות ומשטר תכנון ואיזור מפלה בשטח C, בעזרת אמצעים משפטיים וקידום מדיניות.

תוכנית המענה האסטרטגי תתמקד בהתערבויות כמו תיקוני בתים שנפגעו בצורה קלה ומתן סיוע במזון לשכירות לעקורים בעזה; מתן סיוע לאחר הריסות למשפחות בגדה המערבית; הרחבת הגישה לשירותי מים, תברואה ובריאות; מתן סיוע במזון; תמיכה בחקלאים, רועים, מגדלי בעלי חיים ודייגים באזורים כפריים; תמיכה ביצרנים באזורים עירוניים ועירוניים-למחצה; מעקב ותיעוד של הפרות של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי, מתן סיוע משפטי ותיאום של מאמצי קידום מדיניות; ומתן נוכחות הגנתית לתלמידים בשטח C ובירושלים המזרחית בדרכם לבית הספר.

מוקד העבודה ההומניטרית נותר אמנם זהה ברובו לשנים קודמות, אבל ברצועת עזה, שם נותרו כ-100 אלף בני אדם עקורים לאחר סכסוך בן 51 ימים בקיץ האחרון, ניכרה עלייה חדה בצרכים ההומניטריים.

סיוע הומניטרי הוא חיוני בהקשר של הכיבוש המתמשך, סוגיות משילות פלסטיניות והיעדר פיתרון מדיני. מימון מוקדם להתערבויות של תוכנית המענה האסטרטגי דרוש כדי למתן את ההיבטים החמורים ביותר של פגיעתן של יותר משבע שנות מצור ישראלי, יחד עם סגירת מעברים ומנהרות על ידי מצרים ומעשי האיבה בעזה בקיץ האחרון. תוכנית המענה האסטרטגי מבקשת לנטרל את השפעותיהם הכוערות ביותר של גורמים אלה והיא משלימה אסטרטגיות ארוכות טווח יותר, כמו תוכנית הממשלה להתאוששות המוקדמת והשיקום של עזה.

כמעט 80% מהמימון המבוקש מיועד לספק מחסה, פריטים שאינם מזון וסיוע במזון לפלסטינים פגיעים.

דאגה לנוכח ההידרדרות בביטחון התזונתי ובאיכות השירותים ברצועת עזה

גורמים מרכזיים כוללים אי-תשלום משכורות ומשכר האנרגיה

במהלך החודש הידרדר עוד יותר המצב ההומניטרי השברירי השורר ברצועת עזה בעקבות מעשי האיבה בקיץ 2014 והמצור הממושך. גורם מרכזי להידרדרות הוא האי-תשלום

המתמשך של משכורות לעובדי המגזר הציבורי, הפוגע כעת גם במי שמועסקים על ידי הרשות הפלסטינית. משבר המשכורות פוגע בעמידות ובביטחון התזונתי של האוכלוסייה ובאיכות השירותים הבסיסיים הניתנים לה. במתן שירותים בסיסיים פוגעים גם היעדר תקציב מאושר שיאפשר את הפעילות השוטפת של משרדי ממשלה שבסיסם בעזה, ומשבר אנרגיה מתמשך.

משבר משכורות בלתי פתור

לפחות 40 אלף עובדי ציבור ואנשי ביטחון שגויסו על ידי הרשויות בפועל של החמאס לא קיבלו משכורות מלאות מאז נובמבר 2013, או כל משכורת שהיא מאז אפריל 2014, מלבד תשלום הומניטרי חד-פעמי בסך 1,200 דולר (למעט אנשי כוחות הביטחון). תשלום משכורות אלה תלוי בהסכם על שילובם של עובדים אל בכוח העבודה של המגזר הציבורי, שהוקם במסגרת ממשלת ההסכמה הלאומית. דומה שהיעדר התקדמות בסוגיה זו מונע את יישבן של סוגיות אחרות הקשורות לממשלת ההסכמה הלאומית, כמו הניהול של עברם הפלסטיני של המעברים בעזה.

70 אלף עובדי ציבור נוספים, המועסקים על ידי הרשות הפלסטינית, שרובם לא עבדו מאז השתלטות החמאס על עזה ב-2007, קיבלו רק 60% ממשכורות חודש דצמבר שלהם, ואילו התשלום של משכורות ינואר 2015 עדיין לוט בערפל. מצב זה נובע מהחלטת ישראל להקפיא את העברתם של כספי מסים בסך 127 מיליון דולר שגבתה בדצמבר 2014 עבור הרשות הפלסטינית, כאמצעי ענישה בתגובה על הפנייה הפלסטינית בינואר 2015 להצטרף לבית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג. לאחרונה הורחבה החלטה זו והיא כוללת גם את ההעברות של חודש ינואר.

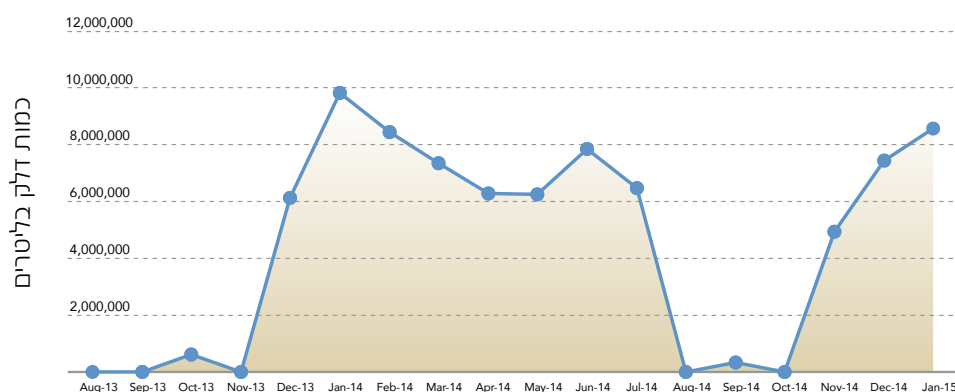
הניגוד במדיניות שהונהגה בשנה האחרונה כלפי שתי הקבוצות של עובדי ציבור היה מקור למתיחות מתמשכת בעזה. בתקרית אחת, בינואר 2015, חסמו מאות עובדי ציבור את הכניסה למשרדים הראשיים של ממשלת ההסכמה הלאומית בעת ביקור של שרים מהגדה המערבית בעזה, ותבעו כי משכורותיהם ישולמו.

משבר האנרגיה

למרות עלייה קלה בכמויות הדלק שסופקו לתחנת הכוח של עזה בינואר 2015, והפעלתה הזמנית של טורבינה שלישית, ממשיכה התחנה לפעול במחצית מתפוקתה בשל מחסור בדלק. הדבר פוגע באספקת שירותים בסיסיים. הגורמים העיקריים מאחורי המחסור בדלק כוללים פערי מימון גדולים, היעדר הסכם לטווח ארוך עם משרד הכספים הפלסטיני ברמאללה על מתן פטור ממסים לרכישת דלק, וקיבולת אחסון בלתי מספקת אחרי שמכלי הדלק נפגעו בתקיפה אווירית ישראלית ביולי 2014. על מנת לפעול במלוא תפוקתה ולייצר 120 מגוואט חשמל, זקוקה תחנת הכוח של עזה לאספקה רצופה של עד 500 אלף ליטר דלק ביום.

נכון לעכשיו מקבלת עזה כ-210 מגוואט, ולפי הערכות כחות ממחצית מהביקוש (כ-450 מגוואט), בהם 60 מגוואט מתחנת הכוח בעזה, 120 מגוואט מישראל ו-30 מגוואט ממצרים. הלחץ המתמשך על השירותים הציבוריים הולך וגובר, הואיל ומתקנים חיוניים רבים מתמודדים עם הפסקות חשמל יזומות הנמשכות עד 18 שעות ביום בלא שיהיה בידם הדלק הדרוש להפעלת גנרטורים לשעת חירום. נכון לעכשיו תורמים בינלאומיים מספקים מימון לרכישת 600 אלף ליטר בחודש, כמות שעל פי הערכות מהווה כ-60% מהצרכים, כדי להבטיח שמספר מוגבל של מתקני בריאות, מים, תברואה והיגיינה חיוניים ומתקנים עירוניים חיוניים יוכלו לרכוש דלק להפעלתם.

דלק תעשייתי המיובא דרך ישראל עבור תחנת הכוח של עזה (בליטרים)

בריאות

המידע בחלק זה של הדוח נמסר על ידי ארגון הבריאות העולמי ומשרד הבריאות

שביתות עובדים בגין אי-תשלום משכורות מאז מאי 2014 פגעו במגזר הבריאות. גם בהתייצבות של עובדים לעבודה ניכרה ירידה, ועל פי דיווחים שיעור ההיעדרות הוא כ-50%, ומיוחס בחלקו לאי-יכולתם של עובדי מערכת הבריאות להרשות לעצמם את עלויות

התחבורה למקום עבודתם. על פי הערכות, אם לא יימצא פיתרון בעתיד הקרוב, יפתחו כל עובדי הרפואה המועסקים על ידי הרשויות בפועל של חמאס ומהווים כ-46% מכוח העבודה בשביתה, ולשירותי הבריאות ייגרמו שיבושים חמורים.

בדצמבר 2014 פתחו כ-750 עובדי ניקיון המועסקים כעובדי קבלן על ידי משרד הבריאות בעזה בשביתה בת 16 יום, במחאה על כך שמשכורותיהם לא שולמו במשך שישה חודשים. כתוצאה מהשביתה הושעו כל שירותי הניקיון ל-13 בתי חולים ו-56 מרפאות ראשוניות בקהילה, עובדה שאילצה את משרד הבריאות להשעות שורה של שירותים רפואיים, לרבות כל השירותים של מרפאות החוץ בבתי חולים, שירותי מיילדות וגינקולוגיה וניתוחים שאינם דחופים. הסיכון לזיהום ולהפצת מחלות במתקנים רפואיים עלה משמעותית. הסוגיה לא באה על פיתרונה ועובדי הניקיון ממשיכים לאיים בשביתה.

זו מכה נוספת למערכת הבריאות בעזה, הנאבקת ממילא בכעיות אנרגיה כרוניות ובמחסור בצידוד ובאספקה רפואית. היעדר אספקת חשמל אמינה גרם לשיבושים בשירותי בריאות מסוימים, בהם הפסקת כל הניתוחים האלקטיביים הלא דחופים, וכן לשיבושים בהובלה באמבולנסים, בעיקור, ובשירותי הסעדה וכביסה.

מים ותברואה

במצב כלכלי נואש זה, אי-תשלום משכורות והטיית משאביהן הדלים של משפחות לתיקון ושיקום בתים גרמו לירידה בשיעור התשלומים עבור מים, מ-48% לפני מעשי האיבה ביולי-אוגוסט ל-30% בינואר 2015. מחסור במימון לרכישת דלק עבור גנרטורים לשעת חירום אילץ ספקי המים לצמצם את פעילותם ואת תחזוקת הרשת. כרגע רק 40% ממתקני המים והתברואה כשירים לפעולה, כאשר חלקם מסתמכים בעיקר על דלק הניתן באמצעות סיוע דלק חירום. כתוצאה מכך, כ-270 אלף בני אדם אינם מקבלים כלל אספקת מים והם תלויים במכליות מים. מאז מעשי האיבה ביולי-אוגוסט צנחה אספקת המים הממוצעת ברחבי עזה מ-80 ל-45-50 ליטר לנפש ליום, פחות ממחצית מההמלצה הבינלאומית לצריכה יומית. בשירותים המוניציפליים גרמו המחסור בדלק והיעדר ציוד לצמצום התדירות של איסוף אשפה מוצקה, מעד ארבע פעמים בשבוע לשתיים עד שלוש פעמים בשבוע מאז יולי 2014.

הגנה אזרחית פלסטינית

בשל מחסור במשאבים, לרבות דלק ותשלומי משכורות, צמצמה ההגנה האזרחית בעזה את היקף פעילותה; שיעור הנוכחות בכוח העבודה הוא כ-40% ותנועת כלי הרכב פחתה ל-30%. ההגנה האזרחית הפלסטינית ציינה כי היעדר המשאבים חריף יותר מאי-תשלום המשכורות. כל השירותים שעבורם קיימות בעזה חלופות להגנה האזרחית, כגון שירותי אמבולנסים, צמצמו את היקף פעולתם או חדלו לפעול כליל, וכעת ניתנת קדימות להמשך הפעלתם של שירותי כבאות, שעבורם לא קיימת חלופה. מחסור בצידוד והיעדר הזדמנויות הכשרה פוגעים עוד יותר במוכנות לשעת חירום וביכולת המענה של ההגנה האזרחית הפלסטינית, כאחד המגיבים הראשוניים למקרי חירום בעזה (ראו גם הפרק על סופת החורף, להלן).

המידע נמסר על ידי כוח המשימה לענייני מים, תברואה והיגיינה וספקי שירותים

המים הממוצעת ברחבי עזה מ-80 ל-45-50 ליטר לנפש ליום, פחות ממחצית מההמלצה הבינלאומית לצריכה יומית.

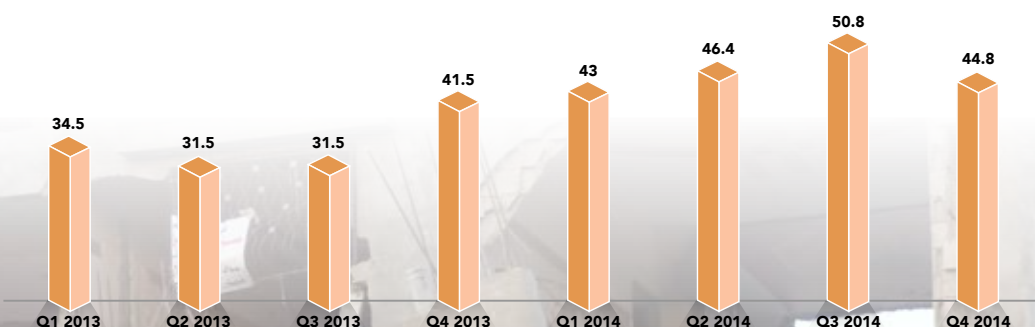
אבטלה וחוסר ביטחון תזונתי

החודש חשפה קרן המטבע הבינלאומית כי התמ"ג בעזה ירד בכ-15% בשנת 2014, בעיקר בשל מעשי האיבה ביולי-אוגוסט, ואילו התמ"ג של השטח הפלסטיני הכבוש כולו ירד בכמעט אחוז, ההתכווצות הראשונה מאז 2006.¹

בשיעור האבטלה שתועד ברצועת עזה ברבעון הרביעי של 2014 ניכרה ירידה לעומת רבעונים קודמים,² הודות לתמריץ הנובע מן השפיעול המוגבל של ענף הבניין בהקשר של המנגנון לשיקום עזה (ראו להלן, פרק עקורים פנימיים). עם זאת, השיעור הנוכחי, 44.8% מכוח העבודה (הגדרה פחות נוקשה)³ הוא מהגבוהים בעולם, והוא גבוה ביותר מ-13 נקודות אחוז מהנתון המקביל באמצע שנת 2013. מאז העת ההיא הידרדר המצב הכלכלי ברצועת עזה במהירות, בשל סגירתן של מנהרות ההברחה עם מצרים, שהיו המנגנון העיקרי לאספקת חומרי בניין. סגירת המנהרות, יחד עם השפעתו של המצור הישראלי על הכלכלה העזתית, דרדרו את ענף הבניין בעזה לסף ההתמוטטות.

משבר המשכורות המתמשך דרכן סוכנויות הומניטריות מסוימות הפועלות בתחום הביטחון התזונתי להקדים את סכבי חלוקת המזון שלהן. נכון לעכשיו, יותר ממיליון בני אדם ברחבי רצועת עזה מקבלים סיוע במזון, בעיקר מסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונרי"א) ותוכנית המזון העולמית. המוטבים עוברים אומדן מחדש באופן סדיר ובקשותיהם של מועמדים חדשים לתמיכה נבחנות באופן שוטף. בחודשים האחרונים לא היו משפחות הנפגעות ממשבר המשכורות מסוגלות לכסות את צורכיהן הבסיסיים, ונכללו במידה גוברת והולכת בכלל מקבלי הסיוע במזון.

שיעורי אבטלה (הגדרה פחות נוקשה) ברצועת עזה על פי רבעונים

עזה: היעדר רישום מקיף והכנת פרופיל של עקורים ממשיתים לפגוע במאמצים לתת מענה למצוקתם

פערי מימון חמורים מונעים מתן סיוע ומעכבים שיקום

מעשי האיבה בקיץ יצרו את אחד מגלי העקירה הפנימית הגדולים ביותר ברצועת עזה, שכ-100 אלף בני אדם עדיין עקורים בעקבותיו. פערים חמורים ברישום ובהכנת פרופילים של עקורים פנימיים פגעו ביכולתם של גורמים הומניטריים לתת מענה לצרכים המתהווים. פעילויות אלה חיוניות לקביעת מיקומם של עקורים, ובעקבותיו את תנאי חייהם, תחומי הפגיעות שלהם וצורכיהם הספציפיים, וכן כדי לאמוד את ההשפעה על הקהילות המארחות אותם.

במהלך המלחמה ניהלו אונריא והמשרד לעניינים חברתיים בעזה רישום ראשוני של עקורים פנימיים. אלא שנתונים אלה התיישנו עם כניסתה של הפסקת האש לתוקף, ב-26 באוגוסט, כשרוב העקורים נטשו בבת אחת את המחסים והבתים המארחים מבלי שתהיה הזדמנות לבטל את רישומם באופן מסודר.

נכון לעכשיו רשומים באופן נאות רק 10,500 עקורים המתאכסנים ב-15 מרכזים קולקטיביים של אונריא, וכ-1,400 השוהים ביחידות דיור טרומיות. המידע ביחס ליתר אוכלוסיית העקורים (כ-88 אלף בני אדם), לרבות מי ששוהים במחסים מאולתרים, אצל משפחות מארחות ובדיור שכור, הוא חלקי ומבוזר.

ארגונים הומניטריים שותפים שונים, בהם אונריא, מועצת הפליטים הנורווגית, המשרד לעניינים חברתיים ומשרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים עשו צעדים ראשוניים לטיפול בפער זה, לרבות הקמת קבוצת עבודה לניהול מידע על עקורים פנימיים. מרגע שתהיה מוכנה לפעולה, אמורה קבוצת העבודה לזהות פערים, לשתר נתונים ולפתח מנגנון מעקב מתאים לכל העקורים הפנימיים ברצועת עזה.

באוקטובר 2014 יזמה מועצת הפליטים הנורווגית, בשיתוף פעולה עם עיריית חוזעא (נפת חיאן יונס), מיזם בניית פרופיל עצמית, שבמסגרתו דיווחו עקורים על מקום הימצאם, סוג המחסה שבו הם שוהים ונקודות חולשה מרכזיות. הודות לכך קיים כעת מידע בסיסי המאפשר לעירייה זו ולגורמים הומניטריים לבצע פעולות הגנה, לשפר גישה לשירותים ולתעדף מתן שירותים על סמך הפגיעות בקהילה זו. בהמשך הורחב מיזם זה לעיריות א-שוקה, ואדי עזה, גיבאליה, בית לאהיא ואום נאסר. המשך המיזם והרחבתו יתבצעו ככפוף לקבלת מימון נוסף.

אומדני נזקים ופערי מימון

אומדן הנזק לבתים, שאותו ביצעה אונרייט עבור משפחות פליטים ואשר תוכנית הפיתוח של האו"ם ומשרד העבודות הציבוריות והדיוור ביצעו עבור משפחות לא-פליטים, אפשר לגורמים בתחום המחסה לזהות את הזכאים לסיוע במחסה, אבל לא עקב באופן שיטתי אחר מיקומם או צורכיהם העכשוויים.

עד לסוף שנת 2014 הושלמו אומדני נזק של יותר מ-63 אלף בני אדם (11,232 משפחות) שבתיהם נהרסו כליל או ניזוקו קשות ונעשו לא ראויים למגורים. יחד עם זאת, כוח המשימה לענייני מחסה מעריך כי המספר הכולל של משקי בית שבתיהם נהרסו או ניזוקו קשות עלול להגיע עד 18 אלף. בתחילת פברואר 2015 קיבלה אונרייט לבדה כ-44 אלף כניות לביצוע אומדנים ראשוניים, ועקב כך התחדש תהליך האומדן.

אומדני נזקים שהושלמו ואומתו עד 25 בינואר 2015

סוג הנזק	מספר המשפחות	מספר הפרטים
נהרסו כליל	9,352	52,007
ניזוקו קשות או אינם ראויים למגורים	1,881	11,076

נכון ל-11 בפברואר 2015, כ-84% ממשפחות העקורים שאומדן הנזק שלהן הושלם (9,422 משפחות) קיבלו מאונרייט או מתוכנית הפיתוח של האו"ם סיוע במזומן למציאת מחסה זמני, המכסה חלק מהתקופה מאז עקירתם.

פערי מימון קריטיים עדיין קיימים, והם פוגעים ביכולתן של סוכנויות לסייע למי שעדיין עקורים. ב-27 בינואר נאלצה אונרייט להשעות את תוכנית הסיוע במזומן לעזרה עצמית שלה. גם תוכנית הפיתוח של האו"ם לא הייתה מסוגלת לספק סיוע במזומן לכל משפחות העקורים שאינם פליטים, בשל חסרים קשים במימון, וכתוצאה מכך נותרו כמה מהמשפחות החלשות והפגיעות ביותר בעזה כמעט בלא תקווה לשקם את חייהן.

עדכון על המנגנון לשיקום עזה

נכון ל-4 בפברואר, יותר מ-60 אלף בני אדם הזקוקים לחומרי בניין לתיקוני מחסה קיבלו אישור לרכוש חומרים במסגרת המנגנון הזמני לשיקום עזה, שהוסכם בין ממשלות ישראל ופלסטין והתאפשר באמצעות משרד המתאם המיוחד מטעם האו"ם. עד למועד זה רכשו כ-40 אלף מבין בני האדם הללו חומרי בניין. הגשתם של אומדני תיקונים נוספים לטיפול המשרד לעניינים אזרחיים נמשכת. 56,009 טונה בסך הכול (או כ-1,300 מטענים) של חומרי בניין יובאו על ידי 14 ספקים מהמגזר הפרטי, ומתוך כמות זו נרכשו יותר מ-43,561 על ידי יחידים.

”זה היה ביתנו”

המקרה של משפחת סעודי, מזרח העיר עזה

פטמה מרדי סעודי בת 56, אלמנה ואם לשמונה, גרה בא-שגייעיה, אחד האזורים שנפגעו קשה ביותר במעשי האיבה בקיץ. בית המשפחה ניזוק קשות והמשפחה עצמה נעקרה למשך יותר משישה חודשים.

יותר מחמישה חודשים אחרי הפסקת האש ההתאוששות והשיקום בא-שגייעיה התקדמו במידה מועטה מאוד. בארבעת החודשים האחרונים התגוררו פטמה ושלושת בניה הרווקים בשתי יחידות דיור טרומיות שסיפק להם משרד העבודות ציבוריות והדיור. תנאי החיים ביחידות אלה מתאפיינים בצפיפות ובקור עז, כך שבני המשפחה מבלים את מרב זמנם בחוץ. אחד מבניה של פטמה, נור א-דין, לוקה בתסמונת דאון ולומד בבית ספר מיוחד. הוא עדיין מפשפש מדי יום בעיי החורבות בניסיון למצוא את המחשב הנייד שלו, שאבד לו כשבתם נפגע. פטמה פוחדת שגור ייחשף לנפלי מלחמה, מכני שהאזור עדיין מלא הריסות שהותירו מעשי האיבה.

בעלה המנוח הועסק על ידי הרשות הפלסטינית, ולכן מקבלת המשפחה קצבה חודשית של 1,300 ש"ח. אבל בשנה שעברה לקחה פטמה הלוואה מהבנק כדי לבנות את ביתה. כעת, אף שהבית ניזוק קשות, היא ממשיכה לשלם את חובה, תשלום המותיר מעט מאוד לה ולבניה.

בסופה בחודש ינואר הייתה השהות ביחידת הדיור הטרומית בלתי נסבלת. פטמה סובלת מכאבי גב קשים וזקוקה נואשות לניתוח. היא וילדיה עברו זמנית להתגורר בבית אמה. ”אנחנו ממש זקוקים לחומרים כדי לכסות את השטח החיצוני בין שני חדרי הקרוואן, כדי לדאוג לבטיחות הילדים ולמעט פרטיות. המצב כאן קשה מאוד מאוד.”

שניים מאחיה של פטמה חיים בבית המשפחה שניזוק קשות. מאחר שבני משפחת סעודי אינם פליטים, מי שביצע את אומדן הנזק היו תוכנית הפיתוח של האו"ם ומשרד העבודות הציבוריות והדיור. ”הם אמרו לנו להתכונן מהבית מכני שהוא אינו ראוי למגורים ועלול להיות מסוכן, אבל אין לנו לאן ללכת ואין לנו כסף לשכירות. מה אנחנו יכולים לעשות?” אמר אחיה עבדאללה.

כל אחד מאחיה של פטמה קיבל מתוכנית פיתוח של האו"ם 1,700 דולר בסך הכול. עבדאללה ומשפחתו חיו בדירה שכורה מאוקטובר 2014, אבל אחרי שלושה חודשים נאלצו לחזור לביתם שניזוק קשות, מכני שלא נותר להם כסף להמשיך לשלם את שכר הדירה. שני האחים עושים כמיטב יכולתם להסתדר - הם מבצעים בבית הישן תיקונים קטנים בעזרת חומרים שהם מוצאים בין ההריסות. הם אוספים עצים שהם מוצאים באזור ובערב מבעירים מדורה קטנה כדי להתחמם.

פטמה מצביעה על שלד של בניין במרחק חמישים מטר: ”זה היה הבית שלנו”, היא אומרת בקול חרישי.

ישראל הודיעה על הקלות מוגבלות במצור

ב-17 בפברואר הודיע משרד הביטחון הישראלי על אמצעים נוספים שנועדו להקל על הגישה והתנועה אל עזה וממנה. אמצעים אלה כוללים אישור להכנסת 45 טרקטורים חקלאיים, הגדלת המכסה החודשית של היתרי סוחרים מ-3,000 ל-5,000, הגדלת מספר הסוחרים המורשים לנסוע מעזה לישראל מ-400 ל-800 ביום, והרחבת הייצוא החקלאי והתעשייתי מעזה כך שיכלול מוצרי טקסטיל וריהוט. סקירה כללית מפורטת יותר של ההקלות האחרונות שהחילו הרשויות הישראליות ושל השפעתן תועמד לרשות הקוראים בגיליון פברואר של המעקב ההומניטרי.

תקן מוסכם לסיוע במזומן עבור מחסה זמני (יושם חלקית)

גודל משפחה	סכום לחודש (בדולרים)
5-1	200
9-6	225
10 או יותר	250

התסכול הכללי לנוכח הקצב האיטי של השיקום והקפאת תוכנית הסיוע במזומן על ידי אונרייט עוררו מספר הפגנות מחאה ברחבי רצועת עזה, שבאחת מהן התפרצו מפיגנים בכוח למתחם של האו"ם בעיר עזה וגרמו נזק קל לרכוש או"ם. אנשי סגל או"ם המועסקים בתפקידי ניטור בשירות המנגנון לשיקום עזה עצבו זמנית את עזה בעקבות תקרית זו, אבל שבו אליה ב-31 בינואר אחרי שהמצב התייצב.

בהודעה מן ה-7 בפברואר עודד המזכיר הכללי של האו"ם תורמים לכבד את ההתחייבויות שקיבלו על עצמם בכנס קהיר באוקטובר 2014, ולשלם מוקדם ככל האפשר את הכספים שעליהם התחייבו, כדי למנוע הידרדרות נוספת במצב ההומניטרי.

משקי בית עקורים שבראשם עומדת אישה הם מהפגיעים והחלשים ביותר בעזה. קבוצות חלשות אחרות כוללות נשים הרות ומיניקות, בעלי מוגבלויות וחולים במחלות כרוניות, ילדים וקשישים.

בסופה נוספת שפגעה בשטח הפלסטיני הכבוש בערב ה-19 בפברואר לא נגרמה פגיעה משמעותית לרצועת עזה. את הפגיעה המוגבלת מייחסים למוכנות של הרשויות והמוסדות המקומיים, לצד תמיכה מהמגזר הפרטי והקהילה הבינלאומית, לרבות הפעלתם של מרכזי מבצעים לשעת חירום ופרישה של ציוד כבד.

נפגעים, הצפות ועקירה נוספת ברצועת עזה בשל מזג האוויר החורפי

הסערה מדגישה את פגיעותה הקיצונית של מרבית האוכלוסייה

החודש פגעה בעזה סופת חורף שהיכתה בשטח הפלסטיני הכבוש בין 6 ל-10 בינואר. משרד הבריאות בעזה דיווח על מותם של שני תינוקות (בני חודשיים וארבעה חודשים) מחיפן יונס. אמצעי התקשורת המקומיים דיווחו על שני הרוגים נוספים, בהם דייג שנספה בעת שדג ליד החוף.⁴ כתשעה בני אדם נפצעו כשמכלי מים צנחו מגגות, בשל שימוש באמצעי חימום לא בטיחותיים או בתקריות חשמל.

הגשמים הכבדים גרמו להצפות מקומיות באזורים נמוכים ברצועת עזה, בעיקר בריפח, חיפן יונס ומרכז הרצועה, ואלה הצריכו התערבות של ספקי שירותים מקומיים לניקוז המים. מפלסי המים בנחל עזה נותרו ברמתם הצפויה, מלבד אזור ואדי א-סלקה, שם הצריכה העלייה במפלס המים התערבות של עיריית דיר אל-בלח לצמצום הפגיעה בקהילות

תינוקת בת ארבעה חודשים מתה מהיפותרמיה במהלך סופת החורף

"שמה של בתנו היה ראת. היא נולדה ב-1 בנובמבר 2014. במשך המלחמה הייתה אשתי, אום מוחמד, בחודש השביעי או השמיני להריונה. מצאנו מקלט בבית ספר של אונר"א ובכל הפסקת אש הייתי יוצא לבדוק את הבית, ואשתי הייתה נשארת במקלט עם שמונת ילדינו", אמר עלי.

שכן הוא שאמר לעלי שלבית נגרם נזק כבד. אחרי הפסקת האש חזרה המשפחה לחיות בבית, למרות הנזק - שכלל חורים בתקרה כתוצאה מתקיפות אוויריות, מספר קירות שקרסו וחלונות שכולם נפצו. המשפחה כיסתה את החלונות ביריעות בד ופלסטיק, אבל בסופת החורף תלשו הרוחות העזות את הכיסויים מהחלונות והגשם ניתך פנימה דרך החורים בתקרה.

"הנחנו עצים על הרצפה ועליהם שמנו את המזרנים, בניסיון למנוע מהם להירטב. אספנו את המים שזרמו מהתקרה במכלים. ערב אחד הבחנתי בשינוי בגון עורה של ראת ונבהלתי מאוד. היא הכחילה", סיפרה אום מוחמד.

בביתה של משפחת אסי, שניזוק קשות, לא היו חשמל או אמצעי חימום. אום מוחמד הזעיקה את אחד מקרוביה וזה הסיע אותם לבית החולים האירופי בעזה, שאליו הגיעו בשער בלילה. בבית החולים חיכו בחדר קר כקרח בלי חימום עד שרופא בדק את הפעוטה. ראת סירבה לינוק, ואחרי כשעתיים נאנחה ולכה חדל לפעום. הרופא הצליח להחיות אותה והיא נותרה בחיים לעוד כחצי שעה. מותה נקבע בארבע לפנות בוקר ה-9 בינואר. נמצא כי סיבת המוות הייתה היפותרמיה וחסמה בדרכי הנשימה.

"אני מאוכזבת מכך שבעזה אין לנו גישה לטיפול רפואי טוב יותר. אולי כך חייה של ראת היו ניצלים".

אחרי ההלוויה פשטה הידיעה על מות התינוקת ברחבי עזה ועיתונאי מקומי הציג לשלם את שכר הדירה עבור דירה במקום בטוח יותר. כעת עברה המשפחה לדירה בכני סוהיילה, אבל הם אינם יודעים מה שמו של העיתונאי שהבטיח לעזור להם, ושטרם שילם את שכר הדירה, ואינם יודעים כיצד ליצור עמו קשר.

סמוכות. ההגנה האזרחית הפלסטינית דיווחה על יותר משמונים משימות חילוץ והצלה, בעיקר לפינוי עצים שנעקרו ועצמים שהועפו ברוח מכבישים ראשיים, תקריות שריפה ונזק לגגות או התמוטטות חלקית של בניינים. בנוסף על כך ביצעה ההגנה האזרחית הפלסטינית יותר מחמישים משימות חילוץ והצלה בנפות רפיח וחיאן יונס כשבתים הוצפו או התמוטטו חלקית. המשפחות הנפגעות פונו זמנית לכתי קרובים או למרכזים הקולקטיביים של אונרי"א. כמשך הסערה ביקשו 23 משפחות בסך הכול (151 בני אדם) מחסה במרכזים קולקטיביים של אונרי"א.

כמשך הסערה סבלו העקורים השוהים ביחידות דיור טרומיות, בבתים שניזוקו או במחסים מאולתרים מתנאי חיים קשים במיוחד. בחיזעא (חיאן יונס) דווח על דליפות ביחידות דיור טרומיות כשיריעות הפלסטיק שחולקו קודם לסערה נתלשו. ועדות מקומיות בקהילה, מתנדבים ועקורים שיתפו פעולה כדי לחבר את יריעות הפלסטיק חזרה למקומן. בסיוע ארגונים מקומיים ובינלאומיים פוזר בין יחידות הדיור הטרומי באתרי עקירה זמניים חצץ ממוחזר, שיוצר מפסולת בניין, כדי להגן על העקורים מקרקע בוצית ולאפשר תנועה בטוחה. המשרד לעניינים חברתיים וארגונים שותפים לכוח המשימה לענייני מחסה, בהם ארגונים מקומיים לא ממשלתיים, חילקו למשפחות שנפגעו פריטים שאינם מזון.

יכולת המענה של ספקי שירותים נפגעה בשל בעיות כרוניות, בהן תשתית ירודה, ציוד מיושן, מחסור בחלפים ואספקת דלק וחשמל מוגבלת, למרות מאמצי מוכנות ותיאום לפני פרוץ הסערה.

פרק זה נמסר על ידי משרד הנציב העליון מטעם האו"ם לזכויות אדם, המוביל את כוח המשימה לענייני הגנה

יזמות מתמשכות למיצוי דין בגין הפרות לכאורה במהלך מעשי האיבה בעזה

יש למצות את הדין על מנת להבטיח צדק לקורבנות ולמנוע הפרות בעתיד

נכון לעכשיו מתנהלות מספר יזמות למיצוי הדין בגין הפרות לכאורה של המשפט הבינלאומי במהלך ההסלמה במעשי האיבה ברצועת עזה ובישראל ביולי ואוגוסט 2014. למיצוי דין משמעותי בגין הפרות לכאורה של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי נודע תפקיד מרכזי בשימת קץ לסבב החוזר ונשנה של מעשי איבה והפרות, לאחר שלוש הסלמות בשש שנים בעזה ואלימות גוברת בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית. מיצוי הדין דרוש הן על מנת להבטיח צדק לקורבנות ההפרות, והן כדי למנוע הפרות בעתיד.

יזמות מקומיות

ארגונים פלסטיניים לזכויות האדם בעזה (המרכז הפלסטיני לזכויות האדם וארגון אל-מיזאן לזכויות האדם) סיפקו סיוע משפטי ליחידים ברצועה המנסים לבקש מיצוי דין ופיצויים בישראל. במהלך מעשי האיבה ניהלו המרכז הפלסטיני לזכויות האדם ואל-מיזאן מעקב לעומק של הפרות לכאורה של המשפט הבינלאומי. שני הארגונים תיעדו 378 מקרים והגישו לפרקליט הצבאי הראשי הישראלי (פצ"ר) 236 תלונות, שבהן ביקשו פתיחת חקירה פלילית של תקריות אלה.

בנוסף הודיעו המרכז הפלסטיני לזכויות האדם ואל-מיזאן למשרד הביטחון הישראלי על כוונתם להגיש תביעות אזרחיות לפיצויים בנין אובדן חיים ורכוש, בשם 1,349 קורבנות. צעד ראשוני זה משמר את זכות הקורבנות להגיש תביעות לפיצויים בבית משפט ישראלי תוך שנתיים ממועד התקרית.

על פי עדכונים מטעם הפצ"ר הישראלי, הוקם מנגנון בירור מטכ"לי לבדיקת "אירועים חריגים" שאירעו במהלך המבצע הצבאי בעזה ב-2014. בדצמבר 2014 הודיע הפצ"ר כי האשמות ביחס לכמאה תקריות הופנו לבירור המנגנון המטכ"לי, שהשלים את הטיפול בחמישים מהן והעביר אותן להחלטת הפצ"ר. מבין המקרים הללו החליט הפצ"ר לפתוח בחקירה פלילית של חמישה מקרים, לסגור תשעה מקרים ולהחזיר 11 מקרים למנגנון המטכ"לי לבירור נוסף.⁵

עד עתה אין בנמצא מידע זמין המצביע על כך שהרשויות הפלסטיניות מנהלות חקירות בדבר הפרות לכאורה על ידי ארגונים חמושים פלסטיניים.

מאמצים בינלאומיים

ברמה הבינלאומית, מועצת האו"ם לזכויות האדם הקימה ועדת חקירה עצמאית. לוועדה ניתנה הסמכות לחקור הפרות של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי בשטח הפלסטיני הכבוש, במיוחד ברצועת עזה, בהקשר של מבצעים צבאיים שנערכו אחרי 13 ביוני 2014; לבסס את העובדות והנסיבות של הפרות כאלה ולזהות את האחראים להן; ולנסח המלצות, במיוחד בדבר אמצעים למיצוי הדין, וכן דרכים ואמצעים להגן על אזרחים מפני מתקפות נוספות כלשהן.⁶ הוועדה אמורה לדווח על ממצאיה למועצה לזכויות האדם במושב ה-28 של המועצה, במרס 2015.

בנוסף על כך, ב-10 בנובמבר 2014 הקים מזכ"ל האו"ם ועדת חקירה פנימית ועצמאית של מטה האו"ם לבדיקת תקריות ספציפיות שאירעו ברצועת עזה בין 8 ביולי ל-26 באוגוסט 2014. ועדת חקירה זו בוחנת וחוקרת מספר תקריות ספציפיות שבהן נהרגו או נפגעו בני אדם במתחמים של האו"ם ו/או נגרם נזק למתחמי או"ם. כן בוחנת הוועדה וחוקרת תקריות שבהן התגלו כלי נשק במתחמים של האו"ם.

ב-1 בינואר 2015 קיבלה על עצמה מדינת פלסטין את סמכות השיפוט של בית הדין הפלילי הבינלאומי ביחס לפשעים לכאורה אשר "בוצעו בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות ירושלים המזרחית, מאז 13 ביוני 2014, ו-2 בינואר 2015 הפקידה את מסמך ההצטרפות לאמנת רומא של בית הדין הבינלאומי. אף שבית הדין הפלילי הבינלאומי הוא העתיד להחליט בדבר השיפוט, הקבילות והערך של כל מקרה שהוא, עצם מעורבותו של בית הדין עשויה להביא לשיפור במנגנוני מיצוי דין מקומיים.

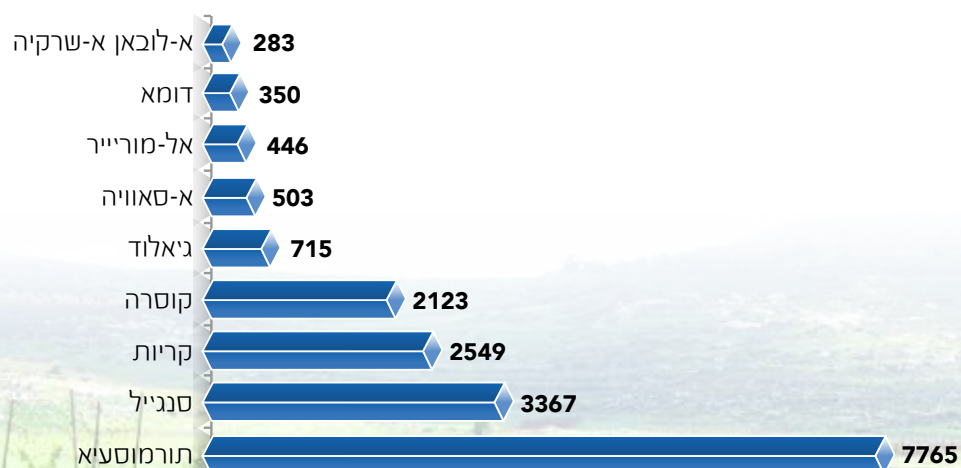
הגדה המערבית: המספר המתועד הגדול ביותר מאז 5002 של עצי ונטעי זית שהושחתו על ידי מתנחלים בתקרית אחת

אכיפה לא מספקת של שלטון החוק ממשיכה להוות גורם מרכזי לחשש

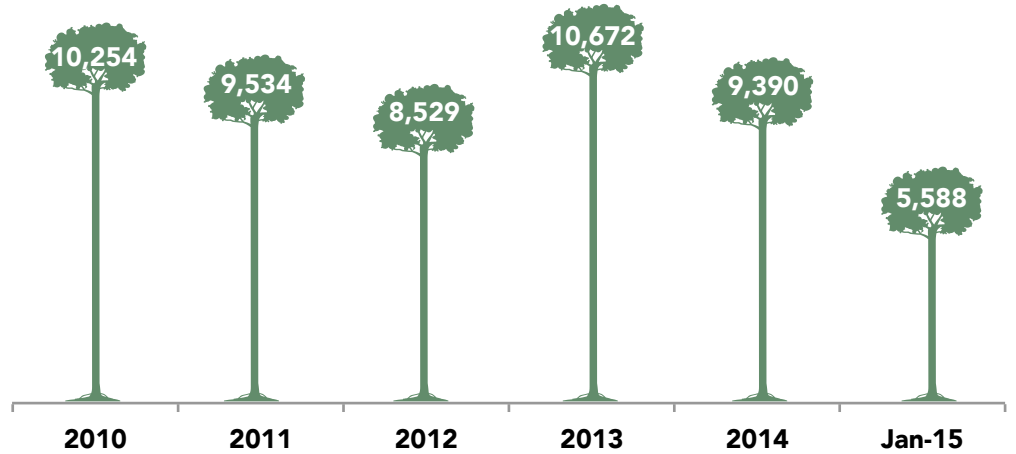
על פי דיווחים, בשבע תקריות שאירעו בחודש ינואר ברחבי הגדה המערבית עקרו מתנחלים או השחיתו כ-5,600 עצים. מספר זה הוא כמעט 60% מכל העצים שנעקרו או הושחתו בכל שנת 2014. תעשיית שמן הזית מהווה 25% מההכנסה החקלאית של השטח הפלסטיני הכבוש, ועל פי הערכות כ-100 אלף משפחות תלויות למחייתן, במידה זו או אחרת, במסיק הזיתים השנתי.

התקרית החמורה ביותר החודש פגעה בחקלאים מהכפר תורמוסעיא שבנפת רמאללה, שגילו ביום הראשון של 2015 כי כ-5,000 מנטעי הזיתים שלהם (בני שנתיים עד שלוש) נעקרו. זהו המספר הגדול ביותר של עצים שנעקרו בתקרית יחידה מאז 2005. אף

מספר העצים שעל פי דיווחים הושחתו על ידי מתנחלים בקהילות הנפגעות מהמאחזים סביב שילה (2010-2014)

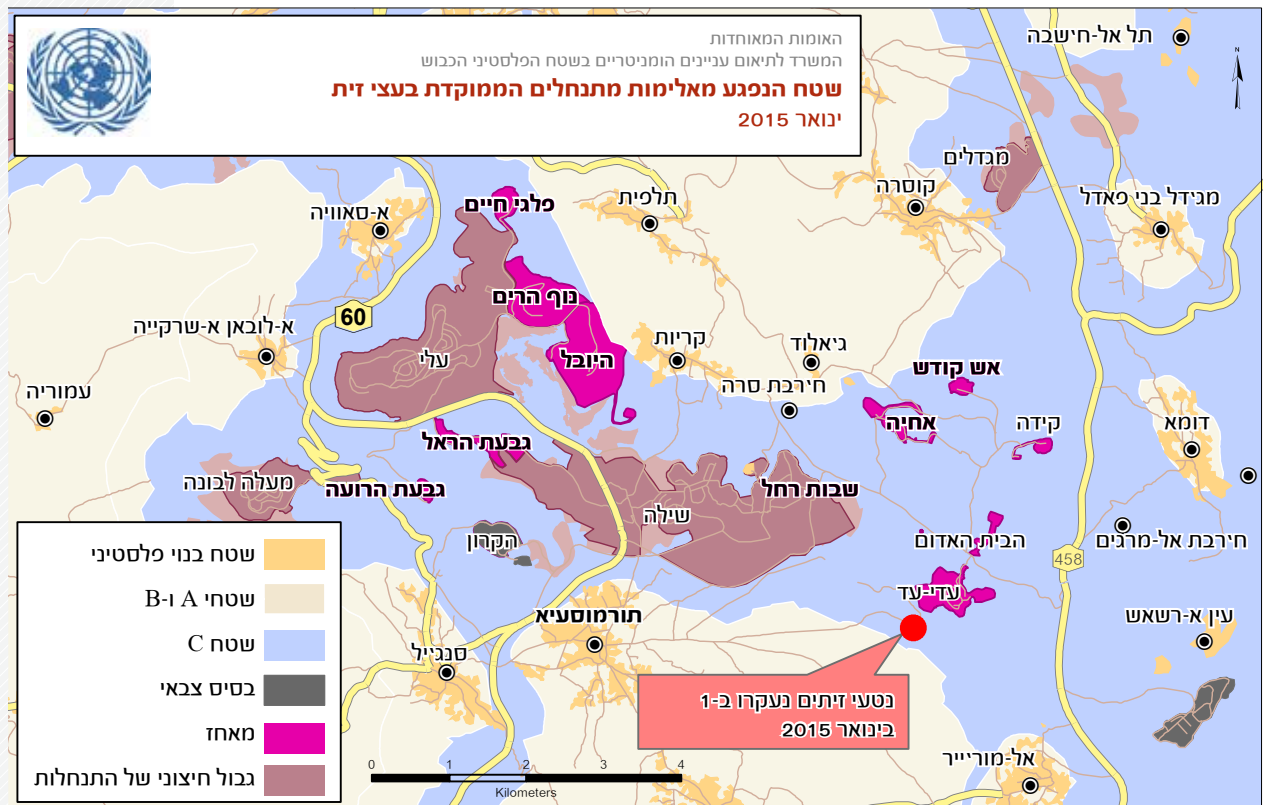

מספר העצים והנטעים שעל פי דיווחים הושחתו על ידי מתנחלים

שלתקרית לא היו עדים, על סמך סוג הנזק וניסיון העבר ייחסו נציגי הקהילה את המתקפה למתנחלים מהמאחז הסמוך עדי-עד.

מאחז זה הוא אחד משישה מאחזים ממזרח להתנחלות שילה, שהוקמו במהלך שנות התשעים תוך הפרה של החוק הישראלי והמשפט הבינלאומי גם יחד, אבל בהסכמת שקטה של הרשויות הישראליות.⁷ חלק מהאדמה שנלקחה לצורך הקמת המאחזים מצויה בבעלות פרטית פלסטינית, והיתר היא אדמה ציבורית (המכונה גם "אדמת מדינה"). בשנים האחרונות היו כמה מהמאחזים הללו, לרבות עדי-עד, מקור לאלימות והטרדה שיטתיות של הפלסטינים בתשעה כפרים הממוקמים סביבם, וסיכון למחייתם ולביטחונם הפיסי של תושבי הכפרים.⁸

אכיפת חוק לא מספקת

כדי לבלום אלימות מתנחלים נגד חקלאים פלסטינים, הגבילו הרשויות הישראליות גישת פלסטינים לאזורים מסוימים סביב 55 התנחלויות ומאחזים לימים ספורים בשנה, בכפוף ל"יתאום מוקדם". באותם ימים מוצבים בשטח חיילים ישראלים כדי למנוע עימותים, וגישת מתנחלים לאזורים אלה אסורה. שיטה זו הביאה אמנם לירידה במספר המתקפות על חקלאים, אך הסתברה כלא יעילה למניעת גניבה והשחתה של עצי זית במועדים שמחוץ לתקופות אלה. בנוסף על כך, הגבלות הגישה ביתרת השנה מונעות את העבודות החקלאיות החיוניות הנחוצות לשתילה או שתילה מחדש של עצים שנעקרו קודם לכן, ולטיפול במטעי זיתים, כגון חריש, גיזום, דישון והדברת מזיקים ועשבים שוטים, עובדה שנודעת לה השפעה שלילית על יכול הזיתים ושוויים.

אי-אכיפת שלטון החוק על מתנחלים אלימים ממשיכה להוות מקור מרכזי לדאגה, והדבר הודגש שוב ושוב על ידי שורה של בעלי עניין מקומיים ובינלאומיים, לרבות מזכ"ל האו"ם.⁹ עובדה זו מוצאת את ביטויה במיצוי הדין המועט בגין מתקפות על עצים בבעלות פלסטינית. לדברי הארגון הישראלי הלא ממשלתי "יש דין", יותר מ-96% מהתלונות בשל גרימת נזק מכוון לעצים על ידי מתנחלים, שהוגשו למשטרת ישראל בשש השנים האחרונות ושאחריהן עקב הארגון, נסגרו בלא הגשת כתב אישום.¹⁰

זאת למרות אמצעים מיוחדים שיושמו על ידי הרשויות הישראליות לטיפול בכשלים אלה, לרבות הקמת צוות בין-משרדי לאכיפת חוק ויחידת משטרה חדשה ב-2013 (המפלג לפשיעה לאומנית במחוז ש"י), האחראית לטיפול ב"פשיעה ממניעים אידיאולוגיים" שמבצעים מתנחלים כלפי פלסטינים. למעשה, דומה שלעומת שנים קודמות ניכרה מאז 2013 ירידה בשיעורי ההצלחה של חקירות: מבין 159 תלונות על אלימות מתנחלים שהוגשו בשנים 2013-2014 ואשר ארגון יש דין עקב אחריהן, הובילו רק שני מקרים (1.9%) להגשת כתב אישום נגד חשודים.¹¹

1. Statement at the End of an IMF Mission to the West Bank and Gaza. Press Release. January 2015.
2. הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה, סקר כוח העבודה.
3. ההגדרה הפחות נוקשה כוללת "מתיישים מחיפוש עבודה" שרצו לעבוד אבל לא חיפשו עבודה באופן פעיל במהלך השבוע שבו נערך הסקר, בשל מה שנתפש בעיניהם כהיעדר הזדמנויות.
4. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים אינו עוקב באופן שיטתי אחר נפגעים והרוגים שאינם קשורים בסכסוך בשטח הפלסטיני הכבוש. הנתונים על מקרי מוות כתוצאה מסוכת החורף מבוססים אך ורק על הנתונים שעליהם דיווח משרד הבריאות ועל דיווחים באמצעי תקשורת מקומיים.
5. "החלטת הפצ"ר באשר לאירועים חריגים שאירעו במהלך "צוק איתן" - עדכון מסי 2", ניתן לקריאה בכתובת: <http://www.mag.idf.il/163-6957-he/Patzar.aspx?SearchText=%D7%90%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%9D%20%D7%97%D7%A8%D7%99%D7%92%D7%99%D7%9D%20%D7%A6%D7%95%D7%A7%20%D7%90%D7%99%D7%AA%D7%9F>
6. Resolution [A/HRC/RES/S-21/1](#) adopted on 23 July 2014
7. חמשת המאזיזים הנוספים הם: אש קודש, אחיה, קידה, הבית האדום ושבות רחל.
8. יש דין, "מסלול הנישול - המקרה של המאחז עדי-עדי", אפריל 2013.
9. Report of the Secretary-General to the Human Rights Council, 12 February 2014, A/HRC/25/38, paras 42-43.
10. יש דין, "96.6% מתיקי החקירה שנפתחו בעקבות פגיעה בעצי זית של פלסטינים - נסגרו בשל כישלון המשטרה. רק בארבעה תיקים הוגשו כתבי אישום נגד חשודים", 13 באוקטובר 2014. ניתן לקרוא בכתובת: <http://www.yesh-din.org/he//infoitem.asp?infocatid=633>
11. יש דין, "למרות הקמת המפלג לפשיעה לאומנית במחוז ש"י - שיעור הכישלון של משטרת ישראל בחקירת אירועי העבריינות האידיאולוגית כלפי פלסטינים גדל". <http://www.yesh-din.org/he//infoitem.asp?infocatid=637>

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקראתו פנו לאתר OCHA:
https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_02_25_english.pdf
 טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה ניתן לקרוא בדוח בשפה האנגלית,
https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_02_25_english.pdf
 לפרטים ולמידע נוספים נא לפנות למר יחזקאל ליין, lein@un.org, טל: 02 5829962